

Sygn. akt III AUa 1870/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Maria Małek - Bujak SSO del. Maria Pierzycka - Pająk
Protokolant	Sebastian Adameczyk

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2015 r. w Katowicach

sprawy z odwołania S. G. działającej imieniem N. B.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o rentę rodzinną z ubezpieczenia społecznego rolników

na skutek apelacji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie z dnia 18 czerwca 2014 r. sygn. akt IV U 1118/14

oddala apelację.

/-/SSA Maria Małek-Bujak /-/SSA Jolanta Ansion /-/SSO del. Maria Pierzycka-Pająk

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 1870/14

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał małoletniej N. B. prawo do renty rodzinnej po zmarłym P. B., poczynając od daty złożenia wniosku o rentę, czyli od dnia 1 marca 2014r.

Ubezpieczona S. G., w imieniu swojej małoletniej córki N. B., odwołała się od decyzji organu rentowego z dnia 18 marca 2014r.,

mocą której przyznano jej prawo do renty rodzinnej od dnia złożenia wniosku o rentę, a tym samym, odmówiono jej wypłaty renty rodzinnej od dnia 26 stycznia 2013r.,
tj. od daty zgonu P. B. - ojca dziecka.

Organ rentowy KRUS wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie podniósł, że uprawnionej przyznano prawo do renty rodzinnej od dnia 1 marca 2013r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek.

**Sąd Okręgowy w Częstochowie, do którego odwołała się matka dziecka - S. G. - wyrokiem z dnia 18 czerwca 2014r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał małoletniej prawo do renty od daty śmierci ojca,
tj. od 26 stycznia 2013r.**

Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie niniejszej zaistniały szczególne okoliczności, które pozwoliły na odstąpienie od reguły wyrażonej w przepisie art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1440), gdyż „rygorystyczne przestrzeganie prowadziłoby do niezamierzonego przez ustawodawcę „pokrzywdzenia” uprawnionych i to na skutek okoliczności od nich niezależnych”.

Sąd Okręgowy powołał szereg orzeczeń sądowych akceptujących to stanowisko.

Zdaniem Sądu, małoletnia nie mogła występować w procesie i działać samodzielnie. W jej imieniu matka prowadziła postępowanie sądowe w sposób skoncentrowany, tym niemniej, postępowanie o zaprzeczenie ojcostwa męża matki, a następnie proces o ustalenie ojcostwa zmarłego P. B., toczący się z udziałem kuratora, działającego w imieniu zmarłego przed narodzeniem córki P. B. - miały swoje wymogi proceduralne i terminy. Ostatecznie ubezpieczona złożyła wniosek o rentę rodzinną w imieniu córki niezwłocznie po uprawomocnieniu się wyroku ustalającego ojcostwo.

S. G. nie posiadała wykształcenia prawniczego, ani stosownej wiedzy o konieczności złożenia wniosku o rentę niezwłocznie po śmierci konkubenta.

Była przekonana, że nie może złożyć wniosku przed uprzednim ustaleniem ojcostwa.

Sąd Okręgowy uznał, że złożenie wniosku o rentę po zmarłym ojcu dopiero w dniu 11 marca 2014r. nastąpiło z przyczyn od niej niezawinionych i obiektywnie uzasadnionych, wobec czego, zaszyły w sprawie szczególnie uzasadnione okoliczności umożliwiające przełamanie zasady z art.129 ust. 1 w/w ustawy.

Apelację od wyroku wniósł organ rentowy, kwestionując rozstrzygnięcie Sądu I instancji.

Zdaniem organu rentowego, Sąd Okręgowy dokonał błędnej wykładni art. 129 ust. 1 ustawy o FUS w związku z art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. poz. 1403 z 2013r. ze zm.) Norma prawna określona w art. 129 jest zrozumiała i nie budzi żadnych wątpliwości.

Nie znajduje również uzasadnienia pogląd, że małoletnia znalazła się w sytuacji szczególnej i wyjątkowej. W interesie matki było bowiem zapewnienie dziecku prawa do renty rodzinnej. A fakt prowadzenia postępowania sądowego nie zwalniał matki z obowiązku wcześniejszego złożenia wniosku, np. w tej samej dacie, co pozew.

Organ rentowy podniósł, że przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych nie przewidują stosowania klauzuli zasad współżycia społecznego oraz nie upoważniają organu stosującego prawo do uwzględnienia szczególnej sytuacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje ustalenia faktyczne i pogląd prawny zaprezentowany przez Sąd Okręgowy.

Zgromadzony w toku postępowania materiał dowodowy daje podstawę do zrekonstruowania następującego stanu faktycznego:

Ojciec małoletniej N. zmarł w dniu 27 sierpnia 2012r. W dniu (...) urodziła się N., córka S. G. i zmarłego P. B. (dowód: akt zgonu - k. 19 a.r.).

Ojcostwo zmarłego P. zostało ustalone w postępowaniu sądowym, po wcześniejszym ustaleniu wyrokiem Sądu Rejonowego w Myszkowie III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich, sygn. akt III RC 71/13, że mąż matki nie jest ojcem małoletniej. Orzeczenie dotyczące ustalenia ojcostwa z dnia 28 stycznia 2014r. uprawomocniło się dnia 19 lutego 2014r. (dowód: wyrok z dnia 28 stycznia 2014r.

w sprawie III RC 72/13). S. G. złożyła wniosek o wydanie prawomocnego wyroku już w dniu 31 stycznia 2014r., a odpis wyroku Sąd Rejonowy wysłał jej w dniu 3 marca 2014r. Po otrzymaniu wyroku - w dniu 11 marca 2014r. matka dziecka złożyła wniosek o prawo do renty rodzinnej po zmarłym P. - ojcu dziecka. Na dzień narodzin małoletnia spełniała warunki do uzyskania prawa do renty rodzinnej po ojcu - P. B..

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w tak ustalonym stanie faktycznym szczególnie istotnym jest, iż ojcostwo zmarłego ustalono dopiero w wyniku postępowania sądowego, a wniosek o przyznanie świadczenia został złożony już w kilka dni po doręczeniu stronie prawomocnego orzeczenia.

W tym miejscu należy przypomnieć, że stosownie do treści § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U.2011.237.1412)

do wniosku o rentę rodzinną dla dzieci własnych zmarłego, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobionych powinny być dołączone dokumenty, o których mowa

w § 10 ust. 1 oraz § 11 ust. 1 pkt 1.

Oczywistym jest, że małoletnia N. nie mogła samodzielnie złożyć stosownego wniosku, a tym bardziej dołączyć dokumentów, o których mowa wyżej. Również matka małoletniej nie posiadała stosownej prawniczej wiedzy w tym zakresie.

Dodać należy, że sprawująca faktyczną opiekę nad dzieckiem matka małoletniej N. nie ma dochodów i korzysta z pomocy społecznej. Ze strony rodziny zmarłego ojca dziecka małoletnia nie otrzymuje żadnego wsparcia.

W tych okolicznościach należy stwierdzić, że rację ma apelujący organ rentowy, iż przepis art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyraża zasadę, że świadczenie wypłaca się od dnia powstania prawa, nie wcześniej jednak, niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Początkową datę wypłaty świadczenia wyznacza więc data złożenia wniosku

o przyznanie świadczenia. Dopiero więc złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty i ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównywania świadczenia osobom, które nabyły prawo wcześniej, niż wystąpiły z wnioskiem

o przyznanie świadczenia.

Sądowi Apelacyjnemu znane jest stanowisko Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 12 sierpnia 2014r. w sprawie III AUa 2085/13, iż: „Dopiero złożenie wniosku

o świadczenie powoduje obowiązek wypłaty, a ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównywania świadczeń osobom, które wystąpiły z wnioskiem o nie później, niż nabyły do niego prawo. Powyższa zasada wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, to jest za okres od nabycia prawa do daty wniosku,

co w piśmiennictwie uzasadnia się zapobieganiem powstawaniu zjawiska kapitalizacji świadczeń.”

Tym niemniej - w orzecznictwie ukształtował się również odmienny pogląd, iż w przypadku rozstrzygnięcia o prawie do renty rodzinnej dla małoletniego dziecka po zmarłym rodzicu zasada ta nie jest bezwzględna. Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie w pełni podziela pogląd prawny zaprezentowany w orzeczeniach Sądu Najwyższego w sprawach II UK 146/11, I UK 320/06, I UK 117/06 oraz w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, sygn. III AUa 1747/11, na które to orzeczenia powołał się Sąd Okręgowy. Dodatkowo należy wskazać, że ta linia orzecznicza jest kontynuowana, na co wskazuje wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2014r., sygn. akt II UK 398/13, (LEX nr 1458715).

Z uwagi na zbieżność stanów faktycznych, należy zacytować wyrażony przez Sąd Najwyższy pogląd prawny, iż przy analizie treści przepisu art. 129 ustawy o FUS nie należy pomijać sytuacji szczególnych, w których znalazły się osoby ubiegające się w imieniu małoletnich dzieci o prawo do renty rodzinnej, „a ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównywania świadczenia osobom, które wystąpiły z wnioskiem o nie później niż nabyły do niego prawo, jeżeli zwłoka spowodowana została brakiem staranności w prowadzeniu własnych spraw. Jednakże w szczególnej sytuacji, jaką stanowi przypadek ubiegania się o rentę rodzinną po osobie, która uznana została za zmarłą, nie można przepisu art. 129 ust. 1 u.e.r.f.u.s. wyklądać zgodnie z jego dosłownym brzmieniem, przyjmując, że o dacie wypłaty świadczenia decyduje data wniosku o to świadczenie. (...) „Pozbawienie prawa do wypłaty renty rodzinnej na skutek obiektywnych okoliczności, na które uprawniony nie miał i nie mógł mieć wpływu - mimo wystąpienia tego ryzyka, sprzeciwia się założonemu przez ustawodawcę celowi”, gdy się dodatkowo uwzględni treść ustępu 2 art. 129 ustawy. Regulacja ta potwierdza cel tego świadczenia (renty rodzinnej), którym jest zapewnienie środków utrzymania osobie uprawnionej już od dnia śmierci ubezpieczonego, emeryta lub rencisty.

Podobnie orzekł Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 8 sierpnia 2014r., sygn. III AUa 1787/13. W uzasadnieniu wyroku Sąd ten stwierdził, że: „(...) wyrażona w art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej zasada nie jest bezwzględna, gdyż już w jego treści zastrzeżony został wyjątek określony w art. 129 ust. 2 tejże ustawy, który stanowi, iż w razie zgłoszenia wniosku o rentę rodzinną w miesiącu przypadającym bezpośrednio po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć ubezpieczonego, emeryta lub rencisty, rentę rodzinną wypłaca się od dnia śmierci, nie wcześniej jednak niż od dnia spełnienia warunków do renty przez uprawnionych członków rodziny.”

Mając na względzie powyższe, Sąd Apelacyjny uznał apelację za nieuzasadnioną i w trybie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

/-/SSA Maria Małek-Bujak /-/SSA Jolanta Ansion /-/SSO del. Maria Pierzycka-Pajak

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR